

Pirmā ekspozīcija Rīgas pilī ir atvērta!

Rīgas pils hronikā: “Straumējot laiku” atvēršana un ar to saistītie notikumi. Gatavošanās ekspozīcijai “Livonijas pils”

2-5

Jaunieguvumi: Šmita stereofotogrāfijas, Rīgas Galvenās telefoncentrāles attēli, Pipara filmu kamera un protesta demonstrācijas plakāti

11-12

Rīgas pils stāstos: kā tika atzīmēta Latvijas *de iure* atzīšana 1921. gadā

18-19

Dauderu hronikā: Gaida Graudiņa simtgades atzīmēšana un divas izstādes. Tautas frontes muzejā 1991. gada notikumu atcere

6-7

Krātuves hronikā: restauratoru darbs eksponātu atjaunošanā, 33. izdevums sērijā “LNVM raksti”, papildinājums Gadsimta stāstiem

13-17

Janvāra, februāra un marta notikumi un pasākumi īsumā

21-23

Muzeja nākamais solis Rīgas pilī

Līdz ar Latvijas vēstures ekspozīcijas “Straumējot laiku” atklāšanu Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā Rīgas pilī sācies jauns posms – tiek daudzveidīgi realizēta muzeja misija ne vien vākt, saglabāt un pētīt, bet arī popularizēt Latvijas kultūras liecības un izglītot par tām visplašāko auditoriju.

Vēl pirms ekspozīcijas oficiālās atklāšanas tajā vietās tika aicināti mediju pārstāvji – 18. martā notika ekskursija LNVM direktora Toma Ķikuta vadībā. Medijiem bija iespēja izjautāt arī dizaina un tehniskā risinājuma autoru Didzi Jaunzemu un sadaļu veidotājus. Ziņas par “Straumējot laiku” garāku un īsāku sižetu un rakstu formā parādījās TV kanālos, preses izdevumos, ziņu portālos: LETA, LTV1 Rīta Panorāmā, Kultūras ziņās, Kultūrdevā, laikrakstos “Sestdiena” un “Ir”, delfi.lv, nra.lv, Latvijas Radio 1 un citur.

19. martā Rīgas pilī Latvijas vēstures ekspozīciju “Straumējot laiku” atklāja gan tās veidošanā no idejas līdz priekšmetu un multimediju papildītiem stendiem iesaistītie, gan atbalstītāji un veicinātāji, gan kolēģi no citām institūcijām. Skanēja ceļavārdi ekspozīcijai no Kultūras ministrijas parlamentārā sekretāra Aleksandra Kalēja un Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā vadītāja Andra Kužnieka, kā arī ekspozīcijas darba grupu vadītāja, LNVM direktora Toma Ķikuta atskats uz tās tapšanas gaitu un lielais “paldies” ikvienam tapšanā iesaistītajam – vairāk nekā 200 cilvēkiem. Pasākuma ietvaru veidoja aktieris Raimonds Celms konferansjē lomā un stīgu kvartets (Gidons Grīnbergs (vijole), Aleksejs Bahirs, (vijole), Silvija Krauze (alts), Rihards Štrauss (čells)), kas atskaņoja latviešu komponistu skaņdarbus.

↑ Skati ekspozīcijas svinīgajā atklāšanā. Foto: Poļina Koroļova, Jānis Puķītis

←↘ Ekskursijā medijiem tiek intervēti Toms Ķikuts un Didzis Jaunzems. Foto: Jānis Puķītis

↓ Toms Ķikuts un LTV1 raidījuma “Kultūrdeva” vadītāja Henriete Verhoustinska. Ekrānšāviņš

↑ Ekskursijas sākums ekspozīcijā "Straumējot laiku" 21. martā Toma Ķikuta vadībā. Foto: Jānis Puķītis

← Ekspozīcijas kataloga "Straumējot laiku. Ceļojums Latvijas vēsturē" vāks. Foto: Jānis Puķītis

→ Skats pasākumā uzņemošā tūrisma pārstāvjiem. Par muzeja piedāvājumu stāsta IKD vadītāja Astrīda Burbicka. Foto: Jānis Puķītis

Ekspozīcijas pirmā apskates diena 21. marts noritēja mierīgā un ieinteresētā gaisotnē, sākoties ar Toma Ķikuta vadītu ekskursiju cauri Latvijas vēstures plūdumam un līkločiem un turpinoties ar ekspozīcijas apskati pašu apmeklētāju izvēlētā solī. Bērni ņēma talkā izziņas lapas, un ikviens ļāvās darbošanās azartam, izveidojot derīgu mantu maisiņu ar paša izvēlētu unikālu dizainu no ekspozīcijas grafiskajām zīmēm un citiem elementiem. Tāpat daudzi izmantoja iespēju iemūžināties uz pils un ekspozīcijas skatu fona fotobūdā.

Ar jauno ekspozīciju tika iepazīstināta vēl viena būtiska auditorija – Rīgas gidu un uzņemošā tūrisma firmu pārstāvji. Attiecīgi 30. martā un 1. aprīlī gidu tika piedāvāts gan stāstījums par muzeja piedāvājumu tūristiem visās darbības vietās, gan izrādīta jaunā ekspozīcija, kas raisīja viesos interesi un sadarbības piedāvājumus.

Jau pirms ekspozīcijas izveides klajā nāca tās katalogs "Straumējot laiku. Ceļojums Latvijas vēsturē" – krāsains, skaists, labi lasāms, bagātīgi ilustrēts izdevums uz 280 lappusēm latviešu un angļu valodā (dizaina autors – Mārtiņš Ratniks). Katalogā ietverti

ekspozīcijā redzami priekšmeti no muzeja krājuma, kā arī ekspozīcijas teksti, kas kopā veido īsu un visaptverošu Latvijas vēstures stāstu. Ievadesejas autors – Deniss Hanovs, tekstu izveidi un priekšmetu atlasu veikuši ekspozīcijas autori: muzeja pētnieki, krājuma glabātāji u. c. Kataloga abu valodu versijas pieejamas muzeja veikalā, cena – 16 eiro.

Ekspozīcijas piedāvājumu papildina arī izglītojošās programmas bērniem un skolēniem, ekskursijas gan "Straumējot laiku" sadaļu autoru, gan muzeja gida vadībā, audiogids piecās valodās, drukātie reklāmas materiāli, informācija vieglajā valodā, suvenīru līnija (blociņi, zīmuļi, krūzes, auduma maisiņi).

"Straumējot laiku" popularizēšanu veicina reklāmas kampaņa. Trīs video reklāmas iepazīstina ar ekspozīcijas struktūru un to vienojošo simbolisko ceļojumu laika straumē, dizaina koncepciju un deviņām skulptūrām, kā arī muzeja piedāvājumu Rīgas pilī ģimenēm. Trīs animētās reklāmas, rādot dažādu laiku vienotību, iepazīstina ar ekspozīcijas tēliem. Video un animētās reklāmas tiek publicētas muzeja lapās sociālajos tīklos Facebook, Instagram, X, Youtube. Reklāma ar ekspozīcijas skulptūrām, kas tiek izmantotas kā tās grafiskie elementi, izvietota stendos pilsētvidē, AS "Pasažieru vilciens" zīmola "Vivi" vilcienu ekrānos un interneta portālos delfi.lv un jauns.lv, audio reklāmas skan Latvijas Radio un Radio SWH.

Ekspozīcijas iekārtošana un reklāmas kampaņas izstrāde notika, izmantojot Kultūras ministrijas piesaistītos Eiropas Savienības fondu līdzekļus. |

← "Straumējot laiku" reklāma vilcienā. Foto: LNVM

↓ → Ekspozīcijas "Straumējot laiku" suvenīri. Foto: Jānis Puķītis

Skolotāji iepazīstas ar muzeja piedāvājumu

12. martā uz Rīgas pili aicinājām mūsu sadarbības partnerus – dažādu mācību priekšmetu skolotājus –, lai iepazīstinātu ar LNVM jaunumiem skolu grupām.

Par muzeja piedāvājumu skolām muzejā Rīgas pilī, Dauderos un Tautas frontes muzejā stāstīja LNVM Izglītības un komunikācijas departamenta vadītāja Astrīda Burbicka, ekskursijā pa ekspozīciju "Straumējot laiku", kurā ritēja pēdējie sagatavošanas darbi, veda LNVM direktors Toms Ķikuts. Muzejpedagogi iepazīstināja ar izglītojošajām nodarbībām jaunajā ekspozīcijā un nodarbību telpā "Izziņas bēniņi", par muzeja e-resursu izmantošanas iespējām mācību stundās varēja uzzināt no muzejpedagoģes Ilzes Miķelsones, savukārt semināra noslēgums ritēja pils velvju pagrabos, kurā jau drīz iemājos nākamā jaunā ekspozīcija – "Livonijas pils". |

Par 70 vienumiem bagātāks eMuzejs

Apkopojot muzeja digitālo resursu krātuves emuzejs.lnm.lv 2025. gada datus, secināms, ka lielākais resursu pieaugums pērn bija saistīts ar gaidāmajām Rīgas pils ekspozīcijām.

Sadaļas "Galerijas un interaktīvie resursi" galeriju mape "Uz Rīgas pili" papildināta ar 17 jaunām galerijām jeb apakšsadaļām, bet Rīgas pils vēsturei veltītajā mapē nākušas klāt četras. Kopā eMuzejam 2025. gadā pievienotas 59 galerijas (ieskaitot tās, kas ir iekļautas mapēs), no tām 10 stāsta par muzeja jaunieguvumiem.

Sadaļa "Audio un video" bagātinājusies ar 14 vienumiem, visaktīvāk – ar sešiem video – papildināts Tautas frontes muzeja rīkoto diskusiju video arhīvs. Savukārt 2025. gadā skatītākais (skatījumu skaits *Youtube* – 1132) jaunizveidotais video bija "Muzeja pētnieku lekcijas par latviešu kultūrvēsturisko novadu veidošanos un savdabību" (18. novembra lekciju ieraksts). Sadaļā "Pētījumi un izdevumi" pievienoti pieci Ziņneša numuri un sešu muzeja iepriekš izdotu izdevumu digitālās versijas.

Sabiedrības iesaistes platformas Gadsimta stāsti un Gadsimta albums 2025. gadā arī tikušas pie papildinājuma – Gadsimta stāstiem pievienoti 25 ieraksti, visvairāk – astoņi – tēmā "Vēsturiskie notikumi un norises. Kolhozu sākums Latvijā".

↑ Semināra dalībniekus ar topošo ekspozīciju "Livonijas pils" iepazīstina Arheoloģijas departamenta pētniece Baiba Dumpe. Foto: Jānis Puķītis

↑ Muzejpedagoģis Imants Kristaps Kalējs stāsta par nodarbību telpas "Izziņas bēniņi" piedāvājumu. Foto: Jānis Puķītis

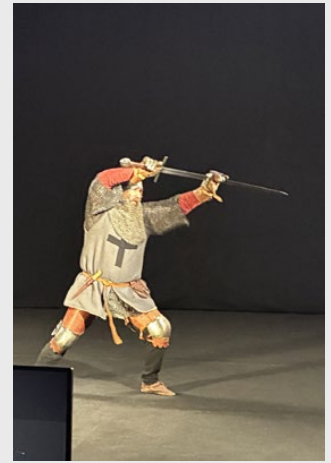
→ eMuzejs

Pērn eMuzeju apmeklējuši 36 202 virtuālie viesi, kas ir par 12 470 vairāk nekā 2024. gadā. Līderpozīcijas kā vispopulārākie lejupielādētie materiāli notur grāmatas "Latviešu tautas tērpi" visas trīs daļas un piegrieztņu pielikumi.

Piecu gadu laikā kopš eMuzeja izveides (2021. gada 11. martā notika tā atvēršana) tas ir jūtami audzis: eMuzejs sāka ar 45 galerijām, tagad to ir 222, no kurām 36 ir galeriju mapes ar apakšmapēm, 12 interaktīvajiem resursiem (skaits nav mainījies), 30 virtuālajām izstādēm (45), 16 audiostāstiem (skaits nav mainījies), 6 intervijām un sarunām (9), 16 videostāstiem (17, tostarp 13 mapes, kurās apvienoti tematiskie stāsti), 17 izdevumiem (31), 100 LNVM Ziņneša numuriem (128) un 39 resursiem ģimenēm (ceļveži bērniem, krāsojamās un uzdevumu lapas, tagad – 78).

Paldies galeriju, izdevumu, video un citu resursu veidotājiem un aktīvajiem eMuzeja lietotājiem! |

←↑↓ Skati no filmēšanas procesa. Foto: Ilze Celmiņa, Uģis Urtāns, Eduards Plankājs

Kad ieroči runā, mūzas klusē

Kad 20. un 21. janvārī filmēšanas paviljonā žvazdēja bruņukrekli un šalca arbaleta bultas, klātesošajiem, nudian, mute bijībā palika pusvirus. Kino un mākslas mūzas gan bija klātesošas un jutās patiesi pasargātas, klātesot tik spēcīgiem, prasmīgiem un zinošiem vīriem, kādi ir vēstures un rekonstrukcijas kluba "Rodenpoys" biedri – Uģis Urtāns, Andrejs Planders, Kristaps Lukaševičs, Uldis Paseks un Māris Zvērs.

Video materiāla tapšanas mērķis ir topošās LNVM ekspozīcijas "Livonijas pils" apmeklētājiem sniegt priekšstatu par viduslaiku Livonijā izgatavotajiem un lietotajiem ieročiem un bruņu veidiem, to dažādo funkcionalitāti un izmaiņām gadsimtu gaitā. Mūžsenā bruņojuma un ieroču savstarpējās cīņas rezultāts ir izziņas avots ne tikai metalurģijas amatniecības, tirdzniecības sakaru un rakstīto vēstures avotu pētniekiem, bet arī dzīvās vēstures un rekonstrukcijas kopienas dalībniekiem. Tieši pateicoties viņu darbam arhīvos, muzeju fondos – pacietīgā oriģinālo priekšmetu izpētē, kam sekojis smalks repliku jeb atdarinājumu izgatavošanas darbs smēdēs un darbnīcās, – ļaus apmeklētājiem iespēju pietuvoties Vācu ordeņa militārajā struktūrā dzīvojušo brāļu-bruņinieku, seržantu un kalpotājbrāļu ikdienas un kara gaitām.

Īpaša pateicība sakāma bruņu, ieroču, apģērbu un mēbeļu atdarinājumu īpašniekiem un autoriem – vēstures un rekonstrukcijas kluba "Rodenpoys" biedriem, kalējam Edvardam Puciriusam, amatniekam Artūram Zirnim un ādas apstrādes meistarei Gunai Zommerei, kā arī Cēsu muzejam un personīgi Gundaram Kalniņam par iespēju izmantot filmēšanas procesā Cēsu muzeja bruņu, ieroču un tērpu atdarinājumus! Tāpat paldies video materiāla režijas un filmēšanas komandai: producentei Ilzei Celmiņai, režisoram Robertam Rubīnam un operatoram Aleksandram Okonovam! |

Dauderos mecenāta Gaida Graudiņa gads un izstādes

Šis gads Dauderos rit Gaida Graudiņa simtgades zīmē un izstādi par Sarkandaugavas vēsturi nomainījusi izstāde ar 37 telefona aparātiem.

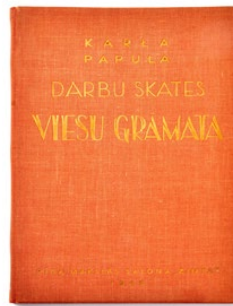
2026. gada 11. jūnijā latviešu kultūras mecenātam un kolekcionāram Gaidim Graudiņam apritēs 100 gadi. Viņa trimdā vāktā Latvijas kultūrvēsturisko priekšmetu kolekcija Trešās atmodas laikā tika atvesta uz Latviju, kļūstot par jaunizveidotā muzeja kodolu. Gaida Graudiņa vērtīgajā kolekcijā iekļauti vairāk nekā 7000 priekšmetu, kas aptver laiku no 14. gadsimta līdz pat mūsdienām. Godinot mecenātu nozīmīgajā jubilejā, jau no gada sākuma Dauderi iepazīstina sekotājus sociālajos medijos ar kolekcionāra vākuma interesantākajiem un unikālākajiem priekšmetiem. Publikācijas rubrikās “Gaidim Graudiņam – 100. Neredzētais no krājuma” un “Gaidim Graudiņam – 100. Ekspozīcijā aplūkojamais” pieejamas Dauderu Facebook un Instagram lapā.

No 15. janvāra līdz 15. martam Dauderos tika izstādītas 11 vēsturiskas fotogrāfijas ar Sarkandaugavai raksturīgām ainavām, kā arī šo vietu fotofiksācijas mūsdienās digitālā formātā, kas liecina par kopš 19. gadsimta beigām apkaimē notikušām pārmaiņām. Fotogrāfijas izstādei tika atlasītas no LNVM fotomateriālu krājuma: trīs attēli no fotogrāfa Oskara Emīla Šmita (1847–1917) apjomīgās kolekcijas, kurās iemūžināta arī Sarkandaugava un tās iedzīvotāji vēl pirms Pirmā pasaules kara, četras 1920.–30. gadu fotogrāfijas no Gaida Graudiņa kolekcijas, vēl daļu izstādīto attēlu muzejs saņēmis kā atsevišķus dāvinājumus.

Izstāde bija raisījusi Latvijas Radio Ziņu dienesta rīta raidījuma “Labrīt” korespondentes Baibas Kuškes interesi. Pēc sarunas ar Dauderu vadītāju Olgu Miheloviču un krājuma glabātāju Violu Ozoliņu tapa raidieraksts, ko varēja klausīties 20. janvārī, kā arī lasīt publikāciju “Zem asfalta bija smilšainas ieliņas. Mainīgais un zudušais izstādē “Sarkandaugava 11 fotostāstos”” interneta vietnē LSM.lv.

→ Izstāde “Sarkandaugava 11 fotostāstos”. Foto: Polīna Koroļova

→ Skati izstādē “Ciparripas laikmets Latvijā”. Foto: Polīna Koroļova

↑ Kārļa Papuļa izstādes viesu grāmata mākslas salonā “Zinta”. Rīga, 1943. Papīrs, audums. LNVM krājums. Foto: Roberts Kaniņš

→ Anna Dārziņa. Vidzemes tautastērps. Vācija, 1949. Papīrs, akvarelis. LNVM krājums. Foto: Roberts Kaniņš

Savukārt no 19. marta līdz 10. maijam Dauderu Lielajā salonā ir apskatāma izstāde “Ciparripas laikmets Rīgā”, kurā eksponēti 37 tālruņi, kas ražoti no 1920. gadiem līdz 1990. gadam Latvijā un citās valstīs. Izstāde veidota no privātkolekcionāru Valda Hofmarka un Sergeja Blata kolekcijām, to papildina LNVM vēsturiskās fotogrāfijas, kurās atspoguļota telefoniskā komunikācija valsts iestāžu darbībā no 1920. gadiem līdz pat 1990. gadiem. Abi kolekcionāri priecājas par iespēju dalīties ar savu aizraušanos, jo katrs eksponāts vēsta par inženierzinātnes un telefonijas attīstību Latvijā. Izstāde liecina, ka telefons bijis ne tikai būtisks darbarīks cilvēku savstarpējai saziņai, bet arī nodrošināja valsts institūciju un organizāciju darbību, tostarp komunikāciju ar sabiedrību. |

← Latvijas Sieviešu līgas un Vides aizsardzības kluba organizēts mītiņš pret PSRS armijas patvaļu Baltijā. 1989. gada 21. septembris. Fotogrāfs Edvīns Šēnbergs. LNVM krājums

← Skolēnu grupa Barikāžu laikam veltītā ekskursijā. Foto: Anna Zeibārte

Tautas frontes muzejs akcentē 1991. gada notikumus

Gada sākumā Tautas frontes muzejā tika rīkoti pasākumi, veltīti 35 gadus seniem Latvijas jaunāko laiku vēsturē būtiskiem notikumiem.

29. janvārī notika 1991. gada barikādēm veltīts piemiņas sarīkojums “Barikādes. Pirms un pēc”.

Pirms 35 gadiem Rīgā, Kuldīgā un Liepājā piepeši izaugušās barikādes Latvijai stratēģiski svarīgāko objektu aizsardzībai bija ne tikai spontāna reakcija uz prokrievisko spēku draudiem tos ieņemt – tās apliecināja arī Trešās atmodas procesos nobriedušas pilsoniskās sabiedrības tālredzību, gribu un spēju organizēti pretoties pat bruņotam pārspēkam. Uz sarunu muzejā tika aicināts tā laika Latvijas Tautas frontes priekšsēdētājs Romualds Ražuks, LTF Valdības lauksaimniecības ministrs Dainis Ģeģeris un LTF īpašo kārtības sargu vienības dalībnieks Raimonds Graube, kurš vēlāk kļuva par NBS komandieri; viņus iztaujāja kādreizējais Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētāja pirmais vietnieks Dainis Īvāns.

Janvāra barikāžu 35. gadadienas atceres ietvaros Tautas frontes muzejs piedāvāja vispārīzglītojošām skolām iespēju pieteikties bezmaksas gida vadītai ekskursijai muzejā. Atsaucība bija negaidīti un iepriecinoši liela – kopumā tika novadīta 41 ekskursija ar 919 klausītājiem, kas aptvēra visas klašu grupas – no 1. līdz 12. klasei.

18. februārī muzejā notika Latvijas Sieviešu līgai veltīts sarīkojums “Ne mūsu dēļiem: sieviešu balss pret PSRS armiju”. 1991. gada 11. janvārī Latvijas sieviešu līga Esplanādē sarīkoja mītiņu pret Latvijas jauniešu varmācīgu iesaukšanu okupācijas karaspēkā. Lai gan Latvijas Sieviešu līgas dalībnieces aktīvi organizēja pasākumus, uzturēja sabiedrisko dialogu un mobilizēja cilvēkus pilsoniskai līdzdalībai, viņu darbs nereti palika ārpus oficiālajiem vēstures naratīviem. Pasākumā piedalījās Latvijas Sieviešu līgas pārstāves

Anita Stankēviča, Inese Reinberga un Berta Ceļmale, kā arī Latvijas Tautas frontes administrācijas darbinieks Artis Ērglis; pasākumu vadīja Dainis Īvāns.

26. martā Tautas frontes muzejā tika rīkots pasākums “Runā Salaspils radio”. Kopā ar radio sakaru inženieri Aigaru Semēvicu un ētera balsīm Dzintri Kolātu, Lauri Liepu, Uldi Cērpu un Sergeju Kruku varēja atskatīties uz 1991. gada augustu, kad PSRS Augusta puča jeb militāra apvērsuma mēģinājuma laikā Rīgā tika paralizēta Latvijas Radio darbība, tomēr tas spēja raidīt divas diennaktis no iepriekš slepeni iekārtotas studijas “Latvenergo” telpās Salaspilī, Gaismas ielā 20c. No Salaspils slepenās studijas tika ziņots par situāciju Maskavā, Rīgā un citviet Latvijā, ļaujot cilvēkiem saprast, kas notiek, un saglabāt mieru. |

↓ Skats pasākumā “Runā Salaspils radio”. Foto: Polīna Koroļova

↓ Odisejs Kostanda, Dainis Īvāns, Dainis Ģeģeris, Raimonds Graube un Romualds Ražuks 29. janvāra pasākumā. Foto: Jānis Puķītis

← → Ieskats arheoloģisko tērpu ģērbšanas procesā.
Foto: Irita Žeiere, Jānis Puķītis

Arheoloģisko tērpu ģērbšana ekspozīcijai

Kad lielākā daļa senlietu ekspozīcijai “Straumējot laiku” jau tika sarindotas vitrīnās, bija pienācis laiks arī manekenu ietērpšanai. Jau pirms laba laika LNVM Arheoloģijas departamentā un restaurācijas darbnīcās bija vērojams intensīvs darbs, lai sagatavotu visu nepieciešamo šo tērpu izstādīšanai. Iepriekš gatavotās tērpu daļas tika pārskatītas, tīrītas un, kā jau dzīvē, arī labotas, tāpat tika vērtas krelles un spodrinātas rotas.

Aizvēsturei veltītajā ekspozīcijas sadaļā kopumā skatāmas astoņas seno tērpu rekonstrukcijas – visas sieviešu. Viena no tām ir akmens laikmeta tērpa rekonstrukcija, bet pārējās pārstāv vēlajā dzelzs laikmetā Latvijas teritorijā dzīvojošās sentautas – kuršus, zemgaļus, vendus, lībiešus, latgaļus un sēļus. Tas dod iespēju salīdzināt kopīgās iezīmes tērpos un ieraudzīt atšķirības. Šie septiņi tērpi tiek demonstrēti uz jauniem, speciāli izstādei radītiem manekeniem, kas veidoti pēc reāliem cilvēku prototipiem, kādus ikdienā redzam sev visapkārt, ne veikalu skatlogos. Visi šie tēli nosacīti ir pulcējušies kāda pilskalna pakājē, lai padziļotos, apspriestos un nopirktu kādas preces.

Manekenu ietērpšana vienmēr ir bijusi izaicinoša un var sagādāt ne vienu vien negaidītu pārsteigumu, tāpēc jābūt gataviem ātri mainīt ieceri un rast jaunu risinājumu, ja, piemēram, pēkšņi izrādās, ka kādu rotu nav iespējams uzvilkt tai paredzētajā vietā.

Izstādē ir skatāmi gan no jauna tapuši, gan jau agrāk gatavoti tērpi, kas tagad papildināti ar atsevišķām jaunām detaļām un rotām. Par dažām no tām – greznajām kuršu sievietes kāju sietavām un vairākiem rotu komplektiem –, esam stāstījuši iepriekš. Pirmo reizi ekspozīcijā ir apskatāma zemgaļu sievietes tērpa interpretācija. Neskatoties uz to, ka darbs pie tās izveides aizsākās pirms vairākiem gadiem, uz atklāšanas brīdi tā vēl nebija pilnībā pabeigta, jo vienas tērpa daļas izgatavošana izrādījās daudz sarežģītāka un darbietilpīgāka, nekā domāts. Līdz tās pilnīgai pabeigšanai nolemts to aizstāt ar citu – vienkāršāku un ikdienišķāku paraugu. Kas tā ir par tērpa daļu un kāda tā izskatās? Sekojiet aktuālajai informācijai!

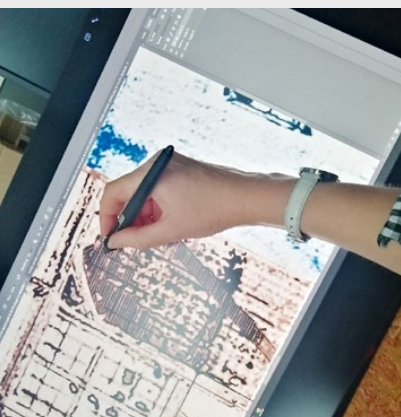
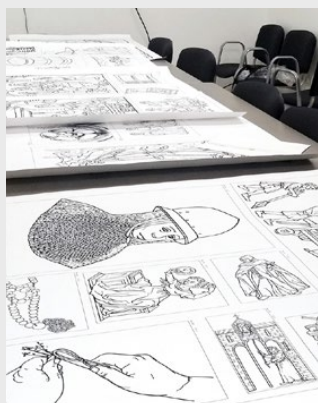
← ↑ Latvijas “tautiskā apģērba” atdarinājums pēc ieteikumiem III Vispārējo latviešu Dziesmu svētku dalībniecēm. LNVM krājums.
Foto: Jānis Puķītis

Koristes tērpa rekonstrukcija

Viena no ekspozīcijas “Straumējot laiku” tēmām stāsta par nacionālo kustību Latvijā 19. gadsimtā un Dziesmu svētkiem.

Gatavojoties III Vispārējiem latviešu Dziesmu svētkiem 1888. gadā, radās ideja, ka “latviskums” jāapliecina arī apģērbā. Tolaik koriem tika izsūtīti Miķeļa Skruzīša jaunradīti “tautiskā apģērba” zīmējumi ar komentāriem par to, kādam jāizskatās kora dalībnieces apģērbam.

Vadoties pēc šiem ieteikumiem un atlasot atbilstošus priekšmetus muzeja kolekcijās, tika izveidota tērpa rekonstrukcija. Apģērba komplekta eksponēšanai izstādē sadarbībā ar “Tautas tērpu centrs Senā Klēts” pagatavoti atdarinājumi – grezni izšūts lina auduma krekls, brunči no auduma ar svītru un rakstu joslām, dekoratīvi rotāts samta ņieburns un galvasrota no kokvilnas tilla un mākslīgiem ziediem. Paldies meistarēm Anitai Mēnesei, Birutai Kaldrei, Rutai Orbidānei, Mairitai Jaunzemei, Olitai Imbratei!

↑ Māksliniece Kristīna Rubīne un viņas veidotās skices darba procesā. Foto: Kristīna Rubīne un LNVM

20. gadsimta tērpu atdarinājumi

Gatavojoties topošajai izstādei “Straumējot laiku”, sadarbībā ar mākslinieci, meistari Edīti Boikovu tapa divi tērpu komplekti – 20. gadsimta sākuma riteņbraucēja un modernas sievietes tērps, kas atdzīvinās un paspilgtinās fotoattēlos redzamos tēlus, piedāvājot apmeklētājiem ar telpisku piemēru palīdzību iepazīt vairāk nekā simt gadus seno velo kultūru, kā arī sieviešu lomu sabiedrībā un no tā izrietošo dzīvesveida un modes transformāciju.

Attīstoties velosipēdu ražošanai un ar to saistītajiem tehniskajiem uzlabojumiem, pārvietošanās ar to kļuva arvien populārāka un pieejamāka dažādos sabiedrības slāņos. Velokultūras veicināšanai 19. gadsimta beigās tika dibināti pirmie riteņbraukšanas klubi. Pagājušā gadsimta sākuma riteņbraukšanas mode nostiprināja velosipēda vietu Eiropas un arī Latvijas sportā un kultūrā. Tas veicināja dažādas diskusijas par atbilstošu apģērbu gan vīriešiem, gan sievietēm riteņbraucējiem, radās nepieciešamība pēc brīvāka, ērtāka, vieglāk kopjama apģērba. Īpaši sieviešu apģērbs bija kļuvis vienkāršāks un praktiskāks, ērts nepieciešamības, nevis valkātājas interešu dēļ.

Paldies Edītei Boikovai par sadarbību! |

Kristīnas Rubīnes rokraksts ekspozīcijās

Muzeja jaunās ekspozīcijas top ciešā sadarbībā ar dažādu radošo jomu profesionāļiem. Viens no nozīmīgiem sadarbības partneriem ir māksliniece Kristīna Rubīne, kuras vizuālais rokraksts būs redzams ekspozīcijās “Straumējot laiku” un “Livonijas pilis”. Darbi tapuši ciešā sadarbībā ar ekspozīciju kuratoriem, balstoties vēsturiskajos avotos un muzeja pētnieciskajā materiālā.

Ekspozīcijai “Straumējot laiku” māksliniece veidojusi brīvrokas zīmētas piktogrammas, infografikas, kartoshēmas un zīmējumus animētajiem multimedijiem, palīdzot sarežģītus procesus padarīt vizuāli uztveramus un intuitīvus. Apjomīgākais darbs – vairāk nekā 20 ar roku pārzīmētas “Jāņa sētas” datorgrafiskās kartes, kas no dažādiem skatpunktiem atklāj Latvijas kultūras daudzslāņainību.

Savukārt ekspozīcijai “Livonijas pilis” radītas ilustrācijas stilizētā viduslaiku estētikā, balstoties hroniku un citu vēsturisko avotu vizuālajā materiālā. Šī ir jau otro gadu ilgusi sadarbība pie muzeja jaunajām ekspozīcijām, apliecinot mākslinieces ieguldījumu mūsdienīgas muzeju vizuālās valodas veidošanā. Māksliniece atzīst, ka darbs ar muzeja saturu ir reta iespēja apvienot mākslu, izpēti un sabiedrības izglītošanu. |

← Māksliniece, meistare Edīte Boikova un Vēstures departamenta galvenā krājuma glabātāja Aija Jansone pielaiķo manekenam riteņbraucēja kreklī sagatavi. Foto: LNVM

↓ Riteņbraucēju biedrības biedra tērpa atdarinājums. Foto: LNVM

↓ Pagājušā gadsimta sākuma sievietes tērpa atdarinājums. Foto: LNVM

Brīdi pirms ekspozīcijas

Februārī un marta sākumā Rīgas pils 4. stāvā ritēja spraigākie darbi, lai sagatavotu ekspozīciju "Straumējot laiku" atklāšanai saskaņā ar autoru un dizaineru iecerēm.

Viens no svarīgiem soļiem bija stendu piepildīšana ar ekrānu un citu multimediju saturu. To funkcionalitāte tika testēta kopā ar attiecīgo sadaļu darba grupu pārstāvjiem. Piemēram, pērn rudenī filmētajām ainām ar 18.–19. gadsimta Kazdangas muižas zemnieku klaušu darbiem jāiekļaujas ekspozīcijas 5. sadaļā, papildinātiem ar interaktīvu muižas teritorijas maketu, savukārt aktieriem, kuri iemiesojās dažādu gadsimtu personāžu tēlos, "jādzīvo" ekrānā katras sadaļas sākumā un jāuzrunā apmeklētājus, kuriem tiek piedāvāta valodas izvēle – latviešu vai angļu.

Nedēļā pirms ekspozīcijas atvēršanas kļuva "pavisam karsti", risinot darba procesā neprognozējamu faktoru radītus pārsteigumus, bet svarīgākais bija tas, ka visas iesaistītās puses darbojās viena mērķa vārdā, lai, sākot no 21. marta, Rīgas pilī būtu skatāma jauna Latvijas vēstures ekspozīcija. |

↔↕↔ Ekspozīcijas "Straumējot laiku" iekārtošanas process. Piedalās muzeja darba grupu pārstāvji Toma Ķikuta vadībā, arhitekts Didzis Jaunzems, multimediju izstrādātāji Roberta Rubīna vadībā, tehniskie realizētāji no "SOLAVI", muzeja darbinieki. Foto: Poļina Koroļova un LNVN

Atklātnes ar Rīgas telefoncentrāli

LNVM Dauderos apskatāmajā izstādē “Ciparripas laikmets Rīgā” telefona aparātus no kolekcionāru vākuma papildina arī 10 fotogrāfijas no LNVM krājuma. Divas no tām ir vērtīgs muzeja jaunieguvums.

Abas fotoatklātnes muzejā nonāca izstādes veidošanas laikā un piederēja Zigrīdai (Ērikai) Smiltnieks (1908–2001), kura 1928. gadā pabeidza Rīgas 4. vidusskolu, bija apguvusi mašīnrakstīšanu un stenografēšanu Jāņa Rozes stenogrāfistu kursus; Rīgas galvenajā telefonu tālsatiksmes centrālē strādājusi, iespējams, no 1929. līdz 1940. gadam.

Centrāle sākotnēji atradās Audēju ielā 15, taču, darbībai paplašinoties, jaunu iekārtu izvietošanai vietas vairs nepietika. Lai iegūtu jaunas telpas, galvenajai pasta ēkai (Aspazijas bulvārī 5) piebūvēja divus stāvus, kur centrāle sāka darbu 1933. gada maijā. Līdz ar pārcelšanu centrāle tika modernizēta, tajā bija 25 tālsatiksmes komutatori, 50 darbavietas. |

↑ Fotoatklātne. Rīgas galvenās telefonu tālsatiksmes centrāles darbinieces pie komutatoriem un darba telpā pie rakstāmgaldiem. Rīga, 1937. gada 4. februāris. Fotopapīrs, 8,5 x 13,4 cm. LNVM krājums

↓ Stereofotogrāfiju apskatei tika izgudrots speciāls aparāts – stereoskops, kas attiecīgā attālumā no acīm savieno abus attēlus vienā, iegūstot trīsdimensiju efektu. Pirmais aparāts parādījās 19. gs. 30. gados, 1950. gados tas jau bija kļuvis par ikdienas dzīves sastāvdaļu. LNVM krājums

↓ Jelgavas tirgus laukums. Priekšplānā zirgu pajūgi, fonā redzamas pilsētas policijas un krājiskas ēkas. Jelgava, 1920. gadi. Fotogrāfs Pēteris Šmits. LNVM krājums

Pētera Šmita stereofotogrāfijas

Gadā sākumā muzeja fotogrāfiju kolekciju papildinājušas Pētera Šmita uzņemtās stereofotogrāfijas.

Pēteris Šmits (1882–1973) kopš Latviešu Fotogrāfiskās biedrības dibināšanas 1906. gadā bijis tās biedrs, darbojies biedrības valdē. Piedalījies gan vietējās, gan starptautiskās fotoizstādēs ar stereofotogrāfijām un etnogrāfiskiem fotouzņēmumiem. Uzņemtajās stereofotogrāfijās redzams teju viss sistemātiski uzņemtais materiāls: Latvijas ainava, vēsturiskās vietas, arhitektūra, pieminekļi, etnogrāfiskais materiāls, sabiedrībā pazīstamas personības, notikumi.

Stereofotogrāfija ir telpiska fotogrāfija, kas vienlaicīgi uzņemta ar kameru, kurai ir divi objektīvi vai viena un tā paša objekta fiksācija ar parasto fotoaparātu no diviem dažādiem leņķiem. Lai to spētu saskatīt, tiek izmantota cilvēka redzes īpatnība – binokulārā redze – spēja uztvert attēlu reljefi. |

↑ Romualds Pipars Tautas frontes muzejā, stāstot par savu kameru. Foto: Polīna Koroļova

→ Romualda Pipara 35 milimetru filmu kamera "Konvas Automat" ("Конвас-автомат"). Ražota PSRS, laika posmā no 1954. līdz 1970. gadam. LNVN krājums. Foto: Polīna Koroļova

Romualda Pipara filmu kamera

Nesen LNVN krājumā nonāca īpašs jaunāko laiku vēstures priekšmets – kinorežisora, operatora, scenārista un producenta Romualda Pipara 35 milimetru filmu kamera, ar kuru fiksēti Trešās atmodas laika notikumi, tai skaitā Barikāžu laiks, kam šogad atzīmējam 35. gadadienu.

Romualds Pipars kinofilmā "Vēsture aiz kadra. Kino", kam pats bija režisors, scenārija autors, operators, iemūžināja svarīgus vēstures pavērsienus – Tautas frontes dibināšanas manifestāciju Mežaparkā un sarkanbaltsarkanā karoga uzvilšanu Rīgas pils Svētā Gara tornī 1988. gadā, Augstākās Padomes balsojumu 1990. gada 4. maijā, 1991. gada janvāra barikādes, augusta puču u. c.

Romualda Pipara kamera nav tikai filmēšanas ierīce – tā ir stratēģisks resurss un lieciniece laikam, kas Latvijai bija izšķirošs. Romualds Pipars pieder pie tās dokumentālistu paaudzes, kuras darbs veidoja Latvijas tēlu starptautiskajā telpā. Laikā, kad informācijas aprīte bija ierobežota, operatīva un kvalitatīva filmēšana prasīja ne vien tehniskas prasmes, bet arī personīgu drosmi. Viņa kamera fiksēja Trešās atmodas notikumus – demonstrācijas, cilvēku sejas un emocijas, kas pavadīja ceļu uz neatkarību. Pateicoties Piparam, šie mirkļi ir saglabāti nākamajām paaudzēm kā vizuāla liecība par drosmi un ticību brīvībai. |

Nesenās vēstures liecinieki – protesta akcijas plakāti

Ar plakātiem no 2025. gada 6. novembrī Doma laukumā Rīgā un Liepājā notikušajām protesta akcijām pret ieceri denonsēt Stambulas konvenciju muzejs dokumentē arī mūsdienās nozīmīgas norises un uzkrāj liecības par šodienu nākamajām paaudzēm.

Protesta akcija "Nosargāsim Māti Latviju" kļuva par vienu no plašākajiem pilsoniskās sabiedrības izpausmes piemēriem pēdējo gadu laikā. Tā apliecināja sabiedrības gatavību aktīvi iesaistīties politiskajos procesos un pieprasīt ņemt vērā tās viedokli. Akcija tika noorganizēta īsā laikā un ieguva plašu rezonansi visā Latvijā. Līdztekus norisei Rīgā protesti notika arī citās Latvijas pilsētās, tostarp Liepājā, Daugavpilī un Cēsīs.

Plakātus muzejam nodeva protesta akcijas dalībnieki, tie iegūti arī sadarbojoties ar mākslinieku Indriķi Ģelzi, centru "Marta", uzņēmumu "Madara Cosmetics". Paldies par muzeja krājuma bagātināšanu! |

↑ "Triju zvaigžņu plakāts". Mākslinieks Indriķis Ģelzis dienu pirms protesta rīkoja atvērto plakātu darbnīcu, aicinot interesentus veidot "Triju zvaigžņu plakātus". Plakāts izmantots protesta akcijas laikā 2025. gada 6. novembrī. LNVN krājums

← Plakāts "Vardarbībai – nē, konvencijai – jā!". Plakāts izmantots protesta akcijas laikā 2025. gada 6. novembrī. LNVN krājums

↑ Plakāti "Kis, kis kauns, likumprojekts ļauns" un "Viņš mani lauz ar spēku, jūs ar likumu" izmantoti protesta akcijas laikā 2025. gada 6. novembrī. LNVN krājums

Restaurēts ornāts – katoļu baznīcas garīdznieka tērps

Vēl viens priekšmets, kam pirms nonākšanas topošajā ekspozīcijā “Sakrālā māksla” nācās pabūt muzeja restauratoru rokās, ir 1920.–1940. gados darināts ornāts (arī kazula) – Romas katoļu baznīcas garīdznieku virsapģērbs, kuru velk virs albas un stolas dievkalpojuma laikā.

↑ Ornāts (arī kazula), priekšējās daļas izšuvuma joslas fragments pirms un pēc restaurācijas. Materiāli: kokvilna, zīds, brokāta lentes. 1920.–1940. gadi. LNVM krājums. Foto: Poļina Koroļova

↓ → Ornāts. Kopskats no priekšpusē pirms un pēc restaurācijas. Materiāli: kokvilna, zīds, brokāta lentes. 1920.–1940. gadi. LNVM krājums. Foto: Poļina Koroļova

Šajā publikācijā var uzzināt, kā ornāts atguva eksponējamu izskatu tekstila izstrādājumu restaurator-meistares Dainas Ziemeles darbnīcā.

Šis ir tradicionāla piegriezuma ornāts ar vaļējiem sāniem, balta atlasa auduma joslām. Priekšpusē un aizmugurē tam vidū iešūtas joslas ar krustdūrienā izšūtiem krustiem un Jēzus Kristus monogrammu, malas apšūtas ar zeltītām brokāta lentēm, odere ir no oranža kokvilnas auduma.

Lai veiktu priekšmeta restaurāciju, restauratore atdalīja ornāta daļas vienu no otras. Atārdot oranžo oderi, zem tās atklājās senāka gaiša odere, netīra. Senākā odere, brokāta lentes, izšuvuma joslas priekšpusē un mugurpusē tika atdalītas. Starp senāko oderi un virsējo kārtu atklājās arī starpkārta no rupja līnu auduma, kura arī tika atdalīta. Zem baltā zīda auduma joslām ornāta mugurpusē bija saglabājis senāks balts, stipri sairts zīda audums.

Katru detaļu restauratore tīrīja atsevišķi, atbilstoši tās materiālam un tīrības pakāpei: vispirms detaļas sausā veidā ar putekļusūcēju, pēc tam abas odes un baltā zīda auduma joslas ilgstoši tīrīja, mērcēja un mazgāja. Izšuvuma joslas tika tīrītas mitrā veidā – ar tvaiku. Saudzīgi mitrinot, tika iztīrītas brokāta lentes, bet izšuvuma joslās pēc tīrīšanas aizpildīti izdilušie laukumi krustdūriena tehnikā, izmantojot atbilstoša materiāla un toņu dzijas.

Visas daļas pakāpeniski tika sašūtas kopā sākotnējā stāvoklī. Vienā malā ornāta priekšējā daļā oranžās odes fragments atstāts nepiešūts, lai būtu redzama zem tās senākā gaišā odere. |

← Ādažu ev. lut. draudzes mācītāja Pētera Vilhelma Pīla (*Piel*) sastādīts latviešu draudzē kristīto, mirušo un dievgaldnieku reģistrs. 1794. gads. Pirms restaurācijas. Foto: Poļina Koroļova

↑ Ādažu ev. lut. latviešu draudzē kristīto, mirušo un dievgaldnieku reģistrs pēc restaurācijas. Foto: Poļina Koroļova

Papīra zuduma pieaudzēšana Ādažu draudzes reģistram

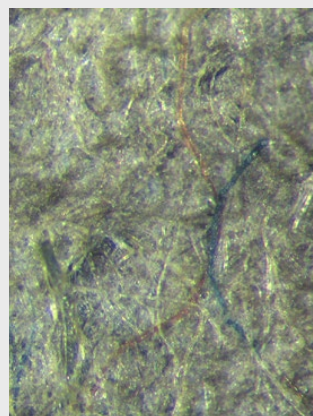
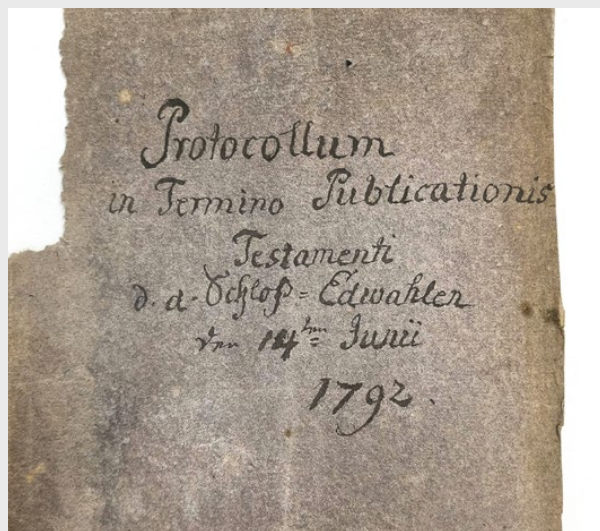
Gatavojoties ekspozīcijai “Straumējot laiku”, tika veikta izstādīšanai atlasīto dokumentu un grāmatu restaurācija un/vai sakopšana. Viens no šādiem priekšmetiem bija Ādažu ev. lut. draudzes mācītāja Pētera Vilhelma Pīla (*Piel*) sastādīts latviešu draudzē kristīto, mirušo un dievgaldnieku reģistrs, datēts ar 1794. gadu, kura restaurācijā tika veikta papīra zuduma veiksmīga pieaudzēšana.

Reģistrs saglabājies sākotnēji iesūts pelēcīga, raupja un šķiedraina papīra vākos, kas laika gaitā būtiski balējuši un mainījuši krāsu. Aizmugures vāka augšdaļā konstatēts zudums, kas bija pietiekoši liels, lai deformētu vāku un radītu draudus dokumenta izkrišanai no vākiem, sabojājot oriģinālo iesējumu.

Priekšmeta restaurācija šajā gadījumā ir vairāk interesanta ar to, ka zuduma pieaudzēšanai izdevās papīra restaurācijas darbnīcas noliktavā atrast vizuāli ļoti līdzīgu papīru, uz kura bija uzraksts ar norādi uz 1792. gadu, tātad ļoti tuvu dokumenta datējumam.

Lai izvērtētu atlasītā papīra kvalitāti un atbilstību, palīgā nāca Anastasija Silava no LNVN fizikāli ķīmiskās izpētes laboratorijas, veicot papīra paraugu salīdzināšanu zem mikroskopa un šķiedru izpēti ar mikroķīmiskām metodēm, kā arī pH pārbaudi. Izpētes laikā tika konstatēts, ka abos paraugos papīra masā redzamas dažādu toņu šķiedras, tostarp zilas, sarkanas un brūnas vilnas šķiedru fragmenti. Papīru sastāvā tika identificētas lina un/vai kaņepes šķiedras, kokvilna, vilna, iespējams, arī citas šķiedras, bet koksnes masa netika konstatēta. Abu papīra materiālu sastāvs bija līdzīgs un atbilda papīram, kas izgatavots no auduma šķiedrām un liets uz metāla sieta (konstatēts raksturīgs sieta līniju raksts, papīru apskatot pret gaismu).

Sadarbojoties ar izpētes laboratoriju, izdevās restaurēt dokumenta vākus tā, lai tie būtu droši, priekšmetu ilgstoši eksponējot, kā arī zuduma līmējums būtu pēc iespējas mazāk vizuāli uzkrītošs, zudušo vietu pieaudzējot ar papīru, kura izgatavošanas laiks, krāsa un sastāvs ir tuvs oriģinālajam dokumenta vākam.]

← Piemeklētā papīra (ar 1792. gadu datēta rokraksta) paraugs. Foto: Ieva Špaka

← Ādažu ev. lut. draudzes mācītāja Pētera Vilhelma Pīla (*Piel*) sastādīts latviešu draudzē kristīto, mirušo un dievgaldnieku reģistra papīra attēls palielinājumā. Foto: Anastasija Silava

↑ Pirmais vāks pirms restaurācijas.
Foto: Polīna Koroļova

↑ Aizmugure un daļa
no otrā vāka pirms restaurācijas.
Foto: Polīna Koroļova

→ Pirmais vāks pēc restaurācijas.
Foto: Jānis Puķītis

→ Otrais vāks pēc restaurācijas.
Foto: Jānis Puķītis

Alūksnes draudzes pārklaušināšanas reģistram atjaunoti vāki

Izvēloties eksponēt Rīgas pilī 18. gadsimta draudzes locekļu pārklaušināšanas reģistru, tika novērtēts tā stāvoklis, paredzētais novietojums telpā, materiālu mijiedarbība, gaisa mitrums, apgaismojums un citi faktori. Grāmata nonāca restauratoru rokās.

Liela apjoma dokuments grāmatas iesējuma formātā ar papīra lapām, plāna koka (2 mm) vākiem, kas apvilkti ar tipogrāfiski iespiestu un dekoratīvu papīru, stūros un mugurā – āda, ir Alūksnes mācītāja Georga Bernharda Pribīra (*Georg Bernhard Pritzbuer*, 1715–1786) sastādītais Alūksnes ev. lut. draudzes locekļu pārklaušināšanas reģistrs, kas tapis laika periodā no 1764. līdz 1777. gadam.

Grāmatai nonākot pie LNVM rokrakstu, dokumentu, grāmatu un citu papīra izstrādājumu restauratores-meistares Lindas Dreimanes, tika konstatēts, ka priekšmeta būtiskākais bojājums ir otrā vāka daļējs zudums, kas “lauž” visu apjomīgo un smago bloku, to noliecot. Arī pirmajam vākam ir lūzumi un zudumi kokā, kas apdraud saistīto materiālu saglabātību.

Šī priekšmeta restaurācijas stāsts izriet no tā, ka tam ir jānodrošina droša eksponēšana, lai neturpinātos bloka laušana. Restaurācijas procesā tika veikta bloka lapu līmēšana, pirmā vāka un ādas daļu stiprināšana, lai novērstu turpmākos iespējamus bojājumus. Svarīgākais bija atrast risinājumu, kā rīkoties ar otro vāku, jo tas bija daļēji zudis. Dokumenta

restaurācija bija plānota ar pēc iespējas saudzīgākām metodēm, minimāli pievienojot citus materiālus, neaizpildot zudumus, un radās jautājumi – kā pareizi rīkoties ar otro vāku, lai pasargātu bloku, t. i., kā atrast risinājumu eksponējot un kā saglabāt iesējuma autentiskumu un lietojuma pazīmes? Apspriežoties LNVM Restaurācijas padomē un savstarpēji komunicējot iesaistītajiem restauratoriem par atbilstošākajām restaurācijas metodēm, tika nolemts, ka būtiskākais ir nodrošināt otrā vāka stabilitāti, atjaunojot tā pamatfunkciju – pasargāt bloku. LNVM interjera iekārtas priekšmetu (mēbeļu) restaurators-vecmeistars Jānis Mengels veica koka daļas pieaudzēšanu, piemeklējot plānu, bet pietiekami izturīgu koku, lai tas spētu noturēt smago bloku. |

Klajā laists kārtējais LNVM Zinātnisko rakstu krājums

Klajā laists jauns izdevums “Latvijas Nacionālā vēstures muzeja zinātniskie lasījumi 2020–2024”, kurā publicēti 14 muzeja ikgadējiem zinātniskajiem lasījumiem sagatavotie LNVM speciālistu pētījumi arheoloģijā, vēsturē, mākslas vēsturē, etnogrāfijā, numismātikā un faleristikā.

Kopīgais un atšķirīgais zemgaļu un latgaļu šķēpu veidos, podniecības krāsnis Latvijas pilskalnos, pilskalni Latvijas ainavā, enkolpioni, viduslaiku sarkanmāla keramika, Rembates muižas parka un Viesuļu depoziņa izpēte, hercoga Jēkaba darbība un Liepājas ostas izbūve 17. gadsimtā, politiskās karikatūras 20. gadsimta sākuma presē un citu tēmu izvērsumi, bagātīgi ilustrēti, sniegs jaunu vielu vēstures izpētei ne tikai vēstures jomas speciālistiem, bet arī vēstures interesentiem un mācībspēkiem.

Publicēto rakstu autori: Baiba Vaska, Baiba Dumpe, Jānis Ciglis, Anna Slapiņa, Vitolds Muižnieks, Anastasija Silava, Kristīne Ducmane, Anda Ozoliņa, Sintija Reča, Ritvars Ritums, Anna Bartkeviča, Anete Ulmane, Arnis Radiņš, Laima Kostrica. Izdevuma sastādītājs un zinātniskais redaktors – Toms Ķikuts. Redaktore – Ilze Antēna, grāmatas dizainu un maketu veidojušas Anta Pence un Dita Pence. Fotografiju autori ir Jānis Puķītis, Poļina Koroļova, Baiba Dumpe, Roberts Kaniņš, Laine Lapiņa. Tulkojums angļu valodā – Aija Biezaite.

Grāmata iegādājama muzeja veikalā Rīgas pilī, cena – 21 eiro. |

↑ → Skati no grāmatas atvēršanas pasākuma LNVM Krātuves Saieta zālē. Foto: Jānis Puķītis

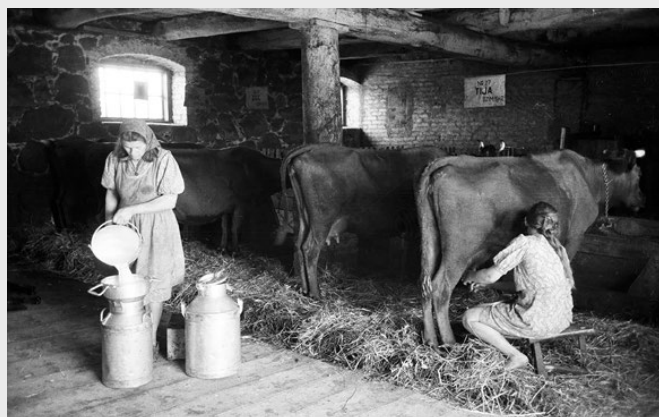

Gadsimta stāstu jaunumi

LNVM virtuālo platformu Gadsimta stāsti papildinājuši stāsti par dzīvi padomju okupācijā: ikdienu kolhozā un darbu valūtas veikalā.

Kāda bija dzīves un darba ikdienu kolhozos – kolektīvajās saimniecībās, ko piespiedu kārtā Latvijas laukos izveidoja padomju okupācijas vara, likvidējot individuālās zemnieku saimniecības un privāto zvejniecību? Paldies Emīlam no Ogres Valsts ģimnāzijas, kurš sava pētnieciskā darba gaitā tapušās intervijas ievietoja LNVM digitālajā platformā “Gadsimta stāsti”! Tās noderēs gan vēstures pētniekiem, gan ikvienam interesentam. Viena no respondentēm Daina atceras, ka “grūti bija pašā kolhoza dibināšanas sākumā mūsu vecākiem, kad tika atsavināta zeme, lopī, tehnika un visiem bija jāiet kolhoza darbos. Samaksa bija tikai dažas kapeikas mēnesī, pat palika parādā kolhozniekiem! Bija trūkums un nabadzība.” Elgas atmiņas ir līdzīgas: “Manas kolhoza gaitas sākās jau diezgan agrā bērnībā. Nepilnu desmit gadu vecumā, pēc skolas stundām bija jāiet kaplēt biešu vagas. Tas bija svarīgi, jo deva papildus ienākumus ģimenei. Toreiz bijām ļoti trūcīgi.”

Leontīna atceras: “No vienas puses, kolhozs nodrošināja darbu un iztiku, deva dzīvokļus, malku, dārza zemi un reizēm pat pārtikas produktus, palīdzēja slimības gadījumā. Kolhozā visi strādāja kopā, kopā rīkoja dažādus pasākumus, un tas saliedēja cilvēkus. No otras puses, kolhozs kontrolēja gandrīz visu dzīvi. Algas bieži bija zemas un darbs bija fiziski smags. Nevarēja strādāt sev. Visa zeme, tehnika un raža piederēja kolhozam, tāpēc dažreiz zuda motivācija strādāt ar pilnu atdevi. Piedalīšanās sabiedriskajos darbos vai gājienos bija obligāti, pat ja negribējās.”

← Viesnīca “Latvija”. Tās piebūvē, Brīvības ielas pusē, atradās veikals “Dzintarkrasts”. Rīga. 1980. gads. Fotogrāfs N. Veselovs. LNVM krājums

↑ Kartupeļu stādīšana Jēkabpils rajona kolhozā “Zilāni”. 1979. gada pavaris. Fotogrāfs Jevgeņijs Fadejevs. LNVM krājums

↑ Govju slaukšana Apes rajona Staļina vārdā nosauktā kolhoza govju kūti. 1950. gads. LNVM krājums

Interesants padomju okupācijas laika ekonomikas fenomens bija t. s. “valūtas veikali”. Šie veikali bija domāti galvenokārt ārzemniekiem, lai viņi varētu iepirkties par savas valsts naudu. Rīgā tāds bija “Dzintarkrasts”, kas atradās viesnīcas “Latvija” piebūvē Ļeņina ielā (tagad Brīvības bulvāris). 1987. gadā šajā veikalā par pārdevēju sāka strādāt Evija. Viņa atceras: “Pusgadu gāju uz darbu raudādama, jo tas bija slēgtais veikals – ar šveicaru, nikno opi, pie durvīm, kur pie tevis neviens nevarēja tikt. Veikals bija sadalīts sektoros – suvenīru sektors, kurā es strādāju, dzērienu, tehnikas, apģērbu un apavu sektors. Veikalā bija arī gaļas konservi un žāvētas desas. Veikala autoplači stāvēja automobiļi, ko varēja nopirkt.

Pircēji bija emigranti un tūristi. Emigranti drīkstēja nākt ar saviem radiem. Ja atbrauca Amerikas onkulis, tad zinājām, ka Latvijas radiem nopirks visu – televizoru, magnetofonu, smaržas, un tad vēl sarunās, kad var mašīnu nopirkt. Kad uz veikalu atveda tūristu grupas, līdz ar viņiem nāca iekšā arī čekas darbinieki. Mums bija jāuzmanās: ja kāda emigrantu tante gribēja mūs apdāvināt un iedeva mums 10 dolārus, kas viņai neskaitījās ļoti liela nauda, tad mūs par tiem 10 dolāriem varēja ielikt cietumā uz 10 gadiem.”

Papildināt Gadsimta stāstus ar savām atmiņām aicināts ikviens: <https://emuzejs.lnvm.lv/stasti/> |

Notikumi Rīgas pilī par godu Latvijas *de iure* atzīšanai

2026. gada janvārī apritēja 105 gadi, kopš Latvijas sabiedrību pāršalca ilgi gaidītā priekā vēsts: Sabiedroto valstu (Antantes) Augstākā padome, kurā piedalījās Pirmā pasaules kara uzvarētāju lielvalstu (Lielbritānijas, Francijas, Itālijas, Beļģijas un Japānas) vadītāji un pārstāvji, Parīzē pieņēma lēmumu par Latvijas Republikas neatkarības starptautisko atzīšanu pilnā apjomā. Tas nozīmēja iespēju dibināt diplomātiskās attiecības ar ārvalstīm, iecelt ārkārtējos sūtņus un pilnvarotos ministrus, pievienoties starptautiskajām kolektīvajām konvencijām, slēgt daudzpusējos līgumus, kā arī paredzēja to, ka Latvija kā pilntiesīga locekle drīkst piedalīties starptautiskajās konferencēs, organizēt un piedalīties starpvalstu apspriedēs.

Par godu Latvijas starptautiskajai *de iure* atzīšanai Rīgas pilī, kas kopš 1920. gada jūnija bija Latvijas Republikas Ministru prezidenta rezidence un kurā norisinājās valdības ikdienas darbs, 1921. gada sākumā tika sarīkoti vairāki nozīmīgi pasākumi, apliecinot ēkas statusu jaundibinātajā Latvijas Republikā un ļaujot ielūkoties tajā, kā pilī veidojās valsts svētku svinēšanas tradīcijas.

← Rīgas pils 1920. gados.
Fotogrāfs nezināms. LNVM krājums

← Svinīgā manifestācija par godu Latvijas Republikas starptautiskajai (*de iure*) atzīšanai. Dalībnieki Daugavmalā pie Rīgas pils dzied valsts himnu "Dievs, svētī Latviju". 1921. gada 27. janvāris. Fotogrāfs Mārtiņš Lapiņš. "Ilustrēts Žurnāls", Nr. 2, 1921. gada februāris

↑ Gatavošanās manifestācijai pie Apsardzības ministrijas Nikolaja (tagad Krišjāņa Valdemāra) ielā 10/12 sakarā ar Latvijas Republikas starptautisko (*de iure*) atzīšanu. 1921. gada 27. janvāris. Fotogrāfs Mārtiņš Lapiņš. 1920.–1925. gads Latvijas Republikas Ministru kabineta sēžu protokolos, notikumos, atmiņās. 1. sējums: 1920.–1922. gads. Rīga, 2018

1921. gada 26. janvārī Latvijas diplomātu ilgstošie un mērķtiecīgie centieni beidzot bija vainagojušies panākumiem. Tās dienas pievakarē, saņēmuši ziņu par Sabiedroto valstu Augstākās padomes lēmumu, Latvijas diplomāti Parīzē nosūtīja Latvijas valdībai telegrammu, kurā informēja par notikušo atzīšanu. Telegramma aizkavējās; Rīgā to saņēma vien nākamajā dienā, kā rezultātā radās daži pārpratumi.

Jau 26. janvāra vakarā Rīgas pilī pie Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa bija ieradies Somijas sūtnis Reino Silvanders, lai savas valdības vārdā izteiktu apsveikumu par notikušo atzīšanu. Ulmanis to bija sapratis tā, ka Somija ir atzinusi Latviju *de iure*. Savukārt 27. janvāra priekšpusdienā pili apmeklēja Itālijas pilnvarotais Džino Makjoro Vivalba, lai savas valdības vārdā izteiktu apsveikumu, taču Ulmanis sākumā to saprata tā, ka Itālija apsveic Latviju tāpēc, ka Somija to ir atzinusi.

Tomēr drīz vien kļuva zināma patiesā situācija, un valsts iestāžu darbiniekus pilī pārņēma līdz tam nepieredzēta sajūsma. "Jau biju saņēmis no Ministru prezidenta tās dienas rīkojumus, te piepeši mani sauc atkal kabinetā. Ieeju. Prezidents pacilātā garstāvoklī, liksms, bez gala priecīgs. Lai vēl laimes. Nupat bijis Itālijas sūtnis Vivalba un oficiāli paziņojis Augstākās padomes lēmumu 26. janvārī par mūsu valsts atzīšanu *de iure*. Pārsteigums tik liels, vēsts tik nejauša, ka sāku šaubīties. Prezidents tomēr apstiprina, un es, kā laimes liksmē apreibis, skrienu pils plašās zāles un istabas, trepes un stāvus ar vieniņo saucienu – mēs atzīti, mēs pilntiesīgi, *de iure, de iure!*" – tā par priecīgo noskaņojumu 1921. gada 27. janvārī vēlākajās atmiņās rakstīja Valsts kancelejas darbvedis, žurnālists Jūlijs Druva.

Tikmēr Ulmanis nekavējoties sasauca Ministru kabineta sēdi, kurā informēja klātesošos ministrus par Sabiedroto Augstākās padomes lēmumu.

Ziņa par Latvijas starptautisko atzīšanu strauji izplatījās pa visu pilsētu. Ļaužu masas pat no attālākajiem Rīgas rajoniem plūda uz Esplanādi, lai no turienes pēc svinīgajām uzrunām dotos kopīgā manifestācijā uz Somijas un Sabiedroto valstu pārstāvniecībām. Tur Latvijas bruņoto spēku orķestra pavadībā izskanēja katras valsts himna, kam sekoja manifestācijas dalībnieku ovācijas, un ārzemju pārstāvju apsveikumi, uz kuriem tikpat sirsnīgi manifestantu vārdā franču valodā atbildēja Latvijas Universitātes docents, valodnieks Ernests Blese.

Tālāk svētku gājiens virzījās pa Nikolaja (tagad Krišjāņa Valdemāra) ielu uz Rīgas pili. Manifestācija apstājās Daugavmalā, kur aiz pils sētas pret Daugavu bija uzcelts paaugstinājums. Tur manifestācijas dalībniekus sagaidīja Ministru prezidents un daļa no ministriem, kuri pēc sēdes vēl bija uzkavējušies pilī.

Uzrunājot manifestantus, Kārlis Ulmanis aicināja pateikties Latvijas armijai, “godbijībā noliecot savas galvas pret tiem, kuri izcīnījuši mūsu valsti, mūsu stāvokli, mūsu tiesības”. Sekojot šim aicinājumam, manifestācijas dalībnieki uzgavilēja Latvijas brīvības cīnītājiem, un orķestris sāka spēlēt maršu, kam sekoja valsts himna.

↑ Svinīgā Latvijas Satversmes sapulces sēde bijušajā Vidzemes bruņniecības namā (tagad – Saeima) par godu Latvijas Republikas starptautiskajai (*de iure*) atzīšanai. 1921. gada 28. janvāris. Fotogrāfs nezināms. LNVK krājums

← Saviesīgs vakars Rīgas pils Baltajā zālē pie Valsts prezidenta Jāņa Čakstes par godu Latvijas armijas un flotes virsniekiem 1923. gada 22. februāris. Fotogrāfs Jānis Rieksts. “Ilustrēts Žurnāls”, Nr. 10–11 (16.03.1923.)

Svinīgi notikumi par godu Latvijas starptautiskajai atzīšanai norisinājās vēl visu turpmāko mēnesi. 28. janvārī tika sasaukta Satversmes sapulces sēde, savukārt 30. janvārī, piedaloties “ap 80 dažādām sabiedriskajām organizācijām ar saviem karogiem un trīs mūzikas orķestriem”, Rīgas ielās atkal norisinājās plaša manifestācija. 9. februārī Rīgas pilī tika sarīkots “diplomātisks tējas vakars”, kurā bez ārvalstu diplomātiskajiem pārstāvjiem piedalījās arī Latvijas valdība, Ārlietu ministrijas un Valsts kancelejas augstākie ierēdņi, Latvijas diplomātiskie pārstāvji ārzemēs, kā arī Latvijas armijas virspavēlnieks ģenerālis Jānis Balodis. Tovakar, uzrunājot viesus, Ministru prezidents tautas vārdā izteica pateicību tām valstīm, kuras Latviju bija oficiāli atzinušas, un cita starpā uzsvēra arī pils kā varas centra nozīmi jaunajā Latvijas Republikā: “Izjūtu dziļu prieku, ka varu šodien šeit, Rīgas pilī, apsveikt jūs, to valstu priekšstāvjus, kuras Latviju nesen tiesiski atzinušas, šinī zālē [domāta Baltā zāle], kuru senāk sauca par ķeizarsko zāli, un kurā, kamēr pastāv šī stiprā pils, kā valdošās varas simbols, ir dabūjis savu svinīgo apliecinājumu viss, kas bija saistīts ar šīs zemes likteni.”

Plašākās svinības pilī tika sarīkotas 26. februārī. Bez augstākajām valsts amatpersonām, ārzemju diplomātiem, sabiedrisko un kultūras organizāciju pārstāvjiem uz pili bija aicināti arī Latvijas pašvaldību vadītāji un augstākie ierēdņi. Kā ziņoja laikraksts “Brīvā Zeme”, “pirmo reizi pils durvis atvērās priekš tik plašas latviešu sabiedrības”. Interesanti, ka šāda vēriena svinību sarīkošanai Rīgas pilī bija arī dziļi simboliska nozīme – pilī beidzot saimnieko un līkmo nevis svešas varas, bet latvieši. |

← Zooarheologu konferences dalībnieku kopbildē.
Foto: Oulu Universitāte

← Starplaboratorijas salīdzinājuma rezultātu apspriedē. Pie datora Anastasija Silava, blakus Egle Rimkiene un Audrone Bliujiene. Foto: LNVN

↓ Imants Cīrulis Paulam Stradiņam veltītajā pasākumā.
Foto: facebook.com/stradinaslimnica

Zooarheologu konference Oulu

Ar VKKF projekta “Dalība 7. Ziemeļvalstu Zooarheoloģijas konferencē Oulu, Somijā” finansiālu atbalstu no 11. līdz 13. martam Oulu universitātē Somijā viesojās LNVN krājuma glabātājs Eduards Plankājs.

Konferences ietvaros Eduards prezentēja referātu “Cuddle of Eternity: Remains of wild fur animals in the Late Iron Age burials from Latvia”, ietverot datus par jaunākajiem zooarheoloģisajiem pētījumiem par kažokzvēru kaulu un apmatojuma liecībām vēlā dzelzs laikmeta apbedījumos Latvijas teritorijā. Sanāksmes darba sesiju un tīklošanās ietvaros tika veicināta pieredzes apmaiņa par kolēģu pētniecības projektiem, nozares aktuālo metodoloģiju un ētikas principiem. |

Medicīnas, mākslas un vēstures satikšanās

21. janvārī, atzīmējot izcilā latviešu ārsta, zinātnieka un sabiedriskā darbinieka Paula Stradiņa (1896–1958) 130. jubileju, notika pasākums “Medicīna un māksla”, kurā tika pārstāvēts arī LNVN.

Pasākumā caur vēsturi, mākslu un mūsdienu veselības aprūpes pieredzi tika aktualizēts Paula Stradiņa plašais skatījums uz medicīnu kā jomu, kur zinātne satiekas ar kultūru un humanitāro dimensiju, vienlaikus atklājot mākslas nozīmi ārstniecības vidē. Citu lektoru vidū uzstājās arī LNVN Vēstures departamenta Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku vēstures pētniecības nodaļas vadītājs Imants Cīrulis ar priekšlasījumu “Paula Stradiņa mazāk zināmie talanti: krāsu fotogrāfijas pirmsākumi Latvijā”. |

Lietuviešu pētnieču vizīte

23.–27. martā LNVN Arheoloģijas departamentā viesojās Lietuvas pētnieces no Klaipēdas Universitātes Baltijas reģiona vēstures un arheoloģijas institūta. Docente Dr. Audrone Bliujiene un pēcdoktorantūras pētniece Dr. Egle Rimkiene pēta vidējā, vēlā dzelzs laikmeta (5.–12. gadsimta), kā arī viduslaiku rotaslietas Lietuvā.

Vizītes laikā tika veikts starplaboratorijas salīdzinājums, izmantojot divus rentgena fluorescences (XRF) spektrometrus: LNVN Artax-800 (Bruker) un pārnēsājamo Prospector 3 analyzer (Elvatech), ko atveda Klaipēdas Universitātes pētnieces. Muzeja darbiniekiem un kolēģēm no Lietuvas bija lieliska iespēja iepazīties ar analītiskajām iekārtām, saskaņot mērījumu gaitu un pilnveidot zināšanas. Pārbaudot sertificētos etalonus un analizējot dažādus priekšmetus no vara sakausējumiem – bronzas un dzelzs laikmeta arheoloģiskos priekšmetus, rezultāti parādīja lielisku saskaņotību un apliecināja muzeja metodes uzticamību.

Lietuvas un Latvijas arheoloģiskā materiāla salīdzināšana paplašinās izpratni par preču un izejvielu apmaiņu aizvēsturē, ļaus ieskatīties seno rotaslietu izgatavošanas un nēsāšanas noslēpumos. Izpētes rezultāti tiks apkopoti zinātniskajos rakstos. |

Janvāris

09.01.

Rīgas pilī notika muzikāli satīrisks uzvedums "Muļķības slavinājums. Foliņas". Foliņas un graundus, kas tapuši trīs gadsimtu laikā Spānijā, Francijā, Itālijā un Anglijā, kā arī fragmentus no Erasma "Muļķības slavinājuma" piedāvāja aktieris Vilis Daudziņš un mūziķi Ieva Nīmane, Pēteris Vaicovskis un Ainārs Pauksēns. Foto: LNVM

No 12.01.

Rīgas pilī, Dauderos un Tautas frontes muzejā sākām piedāvāt biļetes muzeja apmeklējumam, kā arī biļetes ekskursijām, nodarbībām un citiem pasākumiem iegādāties attālināti – darbu sāka jaunā biļešu sistēma biļetes.lv. Turpat atrodam arī tiešsaistes veikalus, kurā aplūkot un iegādāties muzeja veikala preces – LNVM izdevumus, amatnieku darinājumus, suvenīrus. Attēlā: ekrānšāviņš

16.01.

LNVM Krātuvē Pulka ielā notika informatīva muzeja kopsapulce, kurā darbinieki ar tuvākiem un tālākiem muzeja plāniem iepazīstināja jaunais LNVM direktors Toms Ķikuts un direktora vietniece administratīvajā un saimniecības darbā Ineta Auniņa. Foto: Jānis Puķītis

17.01.

Tautas frontes muzejā risinājās Ekskursiju sestdienu – pulksten 14.00 gida vadībā varēja iepazīties ar muzeju un tā ekspozīciju. Foto: LNVM

17.01. un 18.01.

Dauderos tika rīkotas gida vadītas ekskursijas izstādē "Sarkandaugava 11 fotostāstos". Starp apmeklētājiem bija arī arhitekte un žurnāla "Latvijas Architektūra" redaktore Velta Holcmane, kura atzina: "Burvīga ekspozīcija, eksponātu daudzveidība un interjera iekārtojums" un pateicās muzeja darbiniekiem par atsaucību un lielisko stāstījumu. Attēlā: ekskursijas dalībnieki. Foto: Ilze Brinkmane

19.01.

Rīgas pilī, nodarbību telpā "Izziņas bēniņi" muzejpedagoģes Santas Cerbules vadībā notika nodarbība vidusskolēniem "Latvija 20. gadsimtā". Foto: LNVM

No 19.01.

Rīgas pamatskolā "Rīdze" par Latvijas pēdējo 30 gadu attīstības ceļu varēja uzzināt izstādē "Mēs, tauta", savukārt par demokrātijas pamatelementiem vēstīja izstādē "Es, tu, mēs demokrātijā" Bulduru tehnikumā. Foto: LNVM

22.01.

Rīgas pils remterī notika muzikāli izglītojošs koncerts "Agrīnā daudzbalssība", kurā ar krāšņākajiem un nozīmīgākajiem agrīnās daudzbalssības avotiem iepazīstināja viduslaiku mūzikas speciālisti Dārta Paldiņa (balss, ratalīra), Ivana Sofija Ivanoviča (balss), Džulians Jakobs Bekers (viduslaiku arfa). Foto: LNVM

24.01.

Rīgas pilī notika Vēstures un sociālo zinību skolotāju biedrības ikgadējā konference "VSSB aktualitātes, profesionālā izaugsme un iedvesma", kurā pulcējās vēstures un sociālo zinību skolotāji no dažādām Latvijas skolām. Konferencē ar ziņojumu "Ekspozīcija un mūsdienu aktuālie jautājumi" uzstājās arī LNVM direktors Toms Ķikuts. Attēlā: skats pasākumā. Foto: LNVM

24.01.

Dauderos risinājās apmeklētāju iecienītā kultūrvēsturiskā dubultekskursija "Dauderi un "Aldaris", kurā iespējams gan uzzināt 1865. gadā dibinātās alus darītavas "Waldschlößchen" ("Mežpils") stāstu, gan izstaigāt ar to saistīto Dauderu namu, gan noslēgumā degustēt jaunākās "Mežpils" alus šķirnes. Foto: Viola Ozoliņa

07.02.

Dauderos tika organizēta ekskursija gides Ilzes Brinkmanes vadībā: tā sākās ar izstādes "Sarkandaugava 11 fotostāstos" un muzeja pamatekspozīcijas apskati, kam sekoja pastaiga Dauderu parkā un tējas baudīšana Dauderu dārzā. Foto: Poļina Koroļova

26.02.

Portāls LSM.lv intervēja muzeja Vēstures departamenta pētnieci Lauru Kļaviņu, kura iniciēja muzeja aicinājumu sociālajos tīklos palīdzēt atjaunot kādu maz zināmu pagātnes lappusi – dzīvi Rīgas pils dienesta dzīvokļos starparku periodā. Iegūtā informācija tiks izmantota LNVM topošajā ekspozīcijā, kas veltīta Rīgas pils vēsturei. Foto: LNVM

Februāris

03.02.

Rīgas pilī risinājās Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja gadskārtējā starptautiskā konference, kas šogad veltīta būvniecības un arhitektūras jautājumiem, – "Arhitektūras mantojuma saglabāšana un interpretācija mūsdienās". Attēlā: Konferencē ievadvārdus saka kultūras ministre Agnese Lāce. Foto: LNVM

08.02.

Pasākumu programmu Rīgas pilī turpināja "Trubadūru dziesmas" – koncerts ar stāstījumu, kas iepazīstināja ar šo laicīgās mūzikas žanru. Mūziķes Dārta Paldiņa (balss) un Marie Sāme (fidele) atskaņoja trubadūru dziesmas un stāstīja par notikumiem no dziesmu sacerētāju dzīves un daiļrades. Foto: LNVM

27.02.

Rīgas pils remterī notika koncerts "Mūzika viduslaiku banketam". Meistarklašu ar Korīnu Marti (Corina Marti, Bāzeles Schola Cantorum) nedēļas noslēgumā JVLMA Senās mūzikas katedras studenti un mācībspēki Rīgas pils remterī, kas savulaik kalpojusi par ordeņa mestra ēdamzāli, piedāvāja gardēžu cienīgu viduslaiku mūzikas izlasi no Vācijas, Francijas, Itālijas un Anglijas reģioniem. Foto: LNVM

06.02.

LNVM telpas Rīgas pilī un topošo ekspozīciju apmeklēja ārlietu ministre Baiba Braže, kura noklausījās LNVM direktora Toma Ķikutu stāstījumā. Foto: LNVM

14.02.

Brīvēstidiena Dauderu muzejā šogad iekrita tieši Valentīna dienā. Visu mīlētāju dienas noskaņas apmeklētājos pastiprināja muzeja darbinieku rosinājums pievērst uzmanību rotālgājām eņģeļišu (putti) figūrām Dauderu sienu un griestu rotājumos. Baudot patīkamu kopā būšanu, apmeklētāji atzina, ka piedzīvojuši aizraujošu satikšanos ar kultūru, mākslu un vēsturi. Foto: Ilze Brinkmane

28.02.

Tautas frontes muzejā bija gaidīti visa vecuma zinātkārie muzeju apmeklētāji. Vecākiem tika piedāvāta iespēja piedalīties gida vadītā ekskursijā, savukārt bērni visas dienas garumā varēja radoši izpausties. Foto: Anna Zeibārte

Marts

No 06.03.

Līdz 13. martam SIA "Art School" tika eksponēta LNVN ceļojošā izstāde "Kūlainis, pērstainis, delnainis...", iepazīstinot ar adīto cimdu kolekciju muzeja krājumā un cimdu adīšanas tradīciju Latvijā 19.–20. gadsimtā. Foto: LNVN

10.03.

Vizītes laikā Latvijā Čehijas prezidenta Petra Pavela dzīvesbiedre Eva Pavlova apmeklēja LNVN Rīgas pili. Muzeja direktora vietniece Olga Mišeloviča un muzejpedagogs Imants Kristaps Kalējs sniedza Evai Pavlovai un viņas pavadoņiem ieskatu topošajā ekspozīcijā "Straumējot laiku" un iepazīstināja ar nodarbību telpu "Izziņas bēniņi", stāstot par muzeja darbu ar bērniem un skolēniem. Foto: Dāvis Doršs, Valsts prezidenta kanceleja

13.03.

Rīgas pils sakristejā skanēja koncerts "Sarunas salonā. Mūzika divām traversflautām". Koncerta gaitā Mīteļa ansambļa traversflautistes Kristīne Stumbure un Maija Kļaviņa veda muzikālā ceļojumā uz 18. gadsimta salonu – vietu Eiropā, kur satikās sava laika izcilākie prāti, mūziķi, mākslinieki, domātāji un politiķi. Foto: LNVN

15.03.

Atsaucoties kultūras ministres Agneses Lāces aicinājumam, vizītē Rīgā ieradās Igaunijas kultūras ministre Heidija Purga (Heidy Purga), Lietuvas kultūras ministre Vaida Aleknavičiene (Vaida Aleknavičiene) un Polijas kultūras ministre Marta Cienkovska (Marta Cienkowska). Kultūras ministres apmeklēja LNVN un muzeja direktora Toma Ķikuta vadībā guva ieskatu topošajā ekspozīcijā "Straumējot laiku." Pēc ekskursijas ministres dalījās savu valstu pieredzē, kā arī izaicinājumos, kas saistīti ar kultūras mantojuma aizsardzību un saglabāšanu krīžu situācijās, apspriežot arī iespējamo starpvalstu sadarbību un Eiropas Savienības atbalsta instrumentus šajā darbā. Avots un foto: Kultūras ministrija/Oskars Artūrs Upenieks

21.03.

Tautas frontes muzejā risinājās kārtējā Ekskursiju sestdiena, kurā varēja gūt jaunus zināšanas un iespaidus par Trešās atmodas norisēm. Foto: Anna Zeibārte

24.03.

Muzejpedagogs Imants Kristaps Kalējs Rīgas Reinholda Šmēlinga vidusskolēniem vadīja nodarbību "Iepazīsti Rīgas pili", dodot uzdevumus pils vēstures iepazīšanai. Foto: LNVN

27.03.

Ekspozīcijā "Straumējot laiku" notika pirmā ekskursija skolēniem, ko vadīja muzejpedagogs Ieva Liepkalne un Imants Kristaps Kalējs. Rīgas Valda Zālīša sākumskolas skolotāja Vita Karule atstāja šādu atsaukumi: "Šodien ar savu klasi pabiju nupat atklātajā Latvijas Nacionālā vēstures muzeja ekspozīcijā "Straumējot laiku". Brīnišķīgi. Ļoti skaisti. Daudzveidīgi un daudzpusīgi. Tik daudz informācijas, kas ietērpta ļoti smalkā stilā. Tik svaigi un moderni. Man ļoti patika!" Foto: Vita Karule

27.03.

Ekspozīcijā "Straumējot laiku" notika pirmā ekskursija plašai publikai. Par ekspozīcijas koncepciju un deviņām sadaļām, kurās Latvijas vēsture skatīta caur pieredzi dažādām kopienām, stāstīja ekspozīcijas darba grupu vadītājs, LNVN direktors Toms Ķikuts. Foto: LNVN

30.03.

Rīgas pils remteri pildīja kupls pulks apmeklētāju – notika Rīgas TIC organizēta informatīva sapulce Rīgas gidiem. Rīgas viesu uzņēmēji tika iepazīstināti ar jaunāko piedāvājumu dažādās pilsētas vietās, tostarp LNVN, par ko stāstīja muzeja direktors Toms Ķikuts. Pēc sapulces gidi piedalījās ekskursijā ekspozīcijā "Straumējot laiku". Foto: Jānis Puķītis

LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS

Rīgas pils
Pils laukums 3, Rīga, LV-1050
Tālr. 67221357
E-pasts: info@lnvm.gov.lv
lnvm.gov.lv
emuzejs.lnvm.lv
    LNVMuzejs

Krātuve
LNVM krājums, speciālisti, administrācija
Pulka iela 8, Rīga, LV-1007
Tālr. 67223004
E-pasts: pasts@lnvm.gov.lv
lnvm.gov.lv/kratuve
lnvm.gov.lv

Tautas frontes muzejs
Vecpilsētas iela 13/15, Rīga, LV-1050
Tālr. 67224502
E-pasts: tfm@lnvm.gov.lv
lnvm.gov.lv/tautas-frontes-muzejs
   LNVMTautasfrontesmuzejs

Dauderi
Zāģeru iela 7, Rīga, LV-1005
Tālr. 67392229; 67391780
E-pasts: dauderi@lnvm.gov.lv
lnvm.gov.lv/dauderi
  LNVMdauderi

EKSPOZĪCIJAS UN IZSTĀDES

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs

Latvijas vēstures ekspozīcija
“Straumējot laiku”

Nodarbību telpa “Izziņas bēniņi”:
skolu grupām otrdien–piektdien,
individuālam apmeklējumam
nedēļu nogalēs un skolu brīvlaikos

Uz ekspozīcijas “Livonijas pils”
iekārtošanas laiku pils velvju pagrabi ir slēgti

Ceļojošās izstādes:

- “Valsts prezidenta institūcija Latvijā”
Bulduru tehnikums
27.04.–1.05.
- “Ceļā uz Latvijas brīvību”
Babītes vidusskola
27.04.–30.04.
- “Ceļā uz Latvijas brīvību”
Mārupes valsts ģimnāzija
7.05.–13.05.

Tautas frontes muzejs

Pastāvīgā ekspozīcija:

- Atmoda–LTF–neatkarība
- Parlamentārā revolūcija

Dauderi

Pastāvīgā ekspozīcija:

- Bingneru villas kungu istaba
- Kārļa Ulmaņa darba kabinets
- Dauderu nama liktenis padomju periodā un tapšana par muzeju
- “(Ne)zūdošais mantojums”
- “Karā zaudētais mantojums”
- Līdzņemtais mantojums. Latvijas apliecināšana trimdā
- Kolekcionāra kabinets
- Savrupnama neredzamā puse – virtuve

Pastāvīgā izstāde:

- Interjera un sudraba priekšmeti
no Gaida Graudiņa kolekcijas

Izstādes:

- “Ciparripas laikmets Rīgā”
19.03.–10.05.

eMuzejs

LNVM digitālo resursu krātuve emuzejs.lnvm.lv

- Gadsimta stāsti
- Gadsimta albums
- Galerijas un interaktīvie resursi
- Video un audio
- Pētījumi un izdevumi
- Skolām un ģimenēm